

ג'מיל רשאד סנדוקה ואח'
על ידי ב"כ עוה"ד אן סוציו מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
טל': 02-6521218 ; 073-7013236 ; פקס': 02-6521219

העותרים

נ ג ד

1. **הרשות הממשלתית למים וביוב**
2. **שר התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים**
ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים ירושלים
טל': 02-6466588/90 ; פקס': 02-6467011
3. **חברת הגיחון בע"מ**
ע"י ב"כ עוה"ד י. קרמר /או א. ברנט
טל': 02-6234258 ; פקס': 02-6255493
4. **עיריית ירושלים**
ע"י דן בן טל מהלשכה המשפטית של עיריית ירושלים
טל': 02-6296377 ; פקס': 02-6297330

המשיבים

הודעה מעדכנת מטעם המשיבים 2-1

1. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 18.2.16, מתכבדים המשיבים 2-1 (להלן: **המשיבים**) להגיש הודעה מעדכנת מטעמם, כדלהלן.
2. כזכור, עניינה של העתירה באספקת המים לתושבי השכונות ראס ח'מים, ראס שחאדה, שכונת השלום ומחנה הפליטים שועפט, הנמצאות מצדה המזרחי של גדר ההפרדה (להלן: **שכונות התפר**).
3. כפי שצוין בתגובות ובהודעות קודמות - הואיל ומדובר בבנייה שלא כדין, ולנוכח הוראתו המפורשת של סעיף 157א לחוק התכנון והבניה התשכ"ה-1965, חל איסור לחבר מבנים אלה למים. למרות האמור, ובניגוד להוראת החוק, הניחו רבים מתושבי השכונות תשתית מאולתרת ופיראטית לחיבורם לרשת המים של חברת הגיחון שלא כדין, ללא תכנון מתאים וללא התאמה הנדסית. כל זאת, תוך הטלת עומס גדול מאוד על התשתית הקיימת, הרבה מעבר לקיבולת שלה, ותוך גרימת פגיעות חוזרות בתשתית, אגב מעשי ההתחברות אליה, ובאופן העלול גם לסכן את בריאותם של הצורכים מים מתשתית זו. עוד יצוין, כי התושבים שהתחברו באופן פיראטי לתשתיות – שהם רובם של התושבים בשכונות אלה - לא משלמים תמורה בגין המים שהם צורכים, תוך גרימת פגיעה ניכרת לחברת הגיחון המופקדת על אספקת המים בכל העיר ירושלים ובשכונות התפר, וגרימת הפסדים כספיים משמעותיים למשק המים הלאומי.

4.

לנוכח המגבלות המשפטיות והפיזיות הקיימות במקום, המתווה שהוצג על ידי המשיבים לשיפור אספקת המים לתושבי שכונות התפר הוא שדרוג חלקי של תשתיות הצנרת הראשית, באופן שיגביר את נפח המים המוזרמים לשכונות התפר ואת לחץ המים בצנרת, וכפועל יוצא מכך, ישפר את עמידותה בעומס של המערכת עבור המחברים לה כדין, וכן את נגישותם של התושבים בכלל למים. עוד הוצע לפי המתווה, כי לאורך הצינורות החדשים בשכונה יותקנו מראש נקודות מהן ניתן יהיה לצרוך מים, וזאת על מנת להבטיח נגישות סבירה מחד גיסא, ושמירה על התשתיות מפני התחברויות פיראטיות אשר גורמות לצנרת נזק ועלולות אף לפגוע באיכות המים הזורמים בה, מאידך גיסא.

הובהר, כי המודל אינו כולל את אספקת המים (כפי שנעשה במצב רגיל) בצינור של חברת הגיחון ישירות לדירות התושבים, בשים לב לאיסור הסטוטורי המפורש ביחס לאספת מים לבתים שנבנו שלא כדין. פתרון זה גם אינו כולל את שדרוג הצינורות הפיראטיים, שניקבו את הצינור הראשי והובילו מים ישירות לבתים, אף זאת בשים לב לאותו איסור שבחוק.

לצד זאת, הדגישו המשיבים, כי לצד המתווה לשיפור הנגישות למים קיימת חובת תשלום עבור המים ויש להביא לגביית תשלום בגין המים הנצרכים. מה גם, ששדרוג התשתיות יביא להגדלת הצריכה ללא תמורה, וככל שלא תהא אפשרות אפקטיבית לגבות תשלום בגין מים אלה – יהיה קושי רב לקדם פתרון בר קיימא לאורך זמן. מעבר לכך, ברי כי אין מקום לאפשר מצב שבו דווקא מי שגר במבנה שנבנה מלכתחילה באופן בלתי חוקי, הוא שיהיה זכאי לקבלת מים בחינם (ראו הערת כבוד המשנה לנשיאה רובנשטיין בפסקה ג' להחלטה מיום 18.2.16).

המשיבים הבהירו, כי הגם שהמתווה המתגבש אינו הפתרון האידיאלי להספקת מים לתושבי שכונות התפר, הרי שמדובר במבנים שנבנו שלא כדין וקיימת הוראת חוק מפורשת האוסרת אספקת מים לבתים אלה. לפיכך, מדובר בפתרון שהוא בבחינת פתרון אפשרי במגבלות הפיזיות והמשפטיות הקיימות. בנסיבות האמורות, במקרה זה, יש להבטיח נגישות למים, אך החובה היא להבטיח נגישות סבירה למקורות מים ברמה מינימאלית (ראו והשוו בג"ץ 9535/06 אבן מסאעד נ' נציב המים (פורסם באר"ש 5.6.11)).

5.

החובה לקדם גם את סוגיית התשלום מצאה ביטויה גם בהחלטת בית המשפט הנכבד מיום 19.1.15. לאחר דיון בעתירה קבע בית המשפט הנכבד, כי מאחר שאין דרך לפתרון ענין המים באבחה אחת, "מה שניתן לעשות הוא, מחד גיסא, תחילה ללא שיהוי הפעלת הפתרון המוצע לעת הזאת על ידי המדינה, קרי שדרוג קוים ראשיים; ומאידך גיסא הסדרי תשלום על ידי התושבים, ולו ברף הנמוך שמציבה המדינה, ואף זאת בהקדם". במקביל, הנחתה ההחלטה, לפתוח ברישום הנהנים ממים, כדי שניתן יהיה לגבות ולהוציא את ההסדר המוצע מן הכוח אל הפועל, על מנת שניתן יהיה לתת מענה לצורך בנגישות במים. בהחלטה מיום 3.5.15 חזר בית המשפט הנכבד וקבע כי "החלטתנו מיום 19.1.15 בעינה".

6. ביום 16.2.16 התקיים דיון בעתירה. בהחלטה שהתקבלה לאחר הדיון, ביום 18.2.16, פירט בית המשפט הנכבד את הקשיים בסוגייה שהובאה בפניו, וביקש מהרשויות שלא להרפות במאמצים למציאת פתרונות. כמו כן, ביקש כי תוגש הודעת עדכון עד סוף חודש מאי 2016. **בהתאם להחלטה מתכבדים המשיבים לעדכן, כדלקמן:**

שדרוג הקווים הראשיים

7. כאמור בהודעותיהם הקודמות של המשיבים, פועלים המשיבים לקידום המתווה עליו הוצהר, לשדרוג ארבעה קווי מים ראשיים. שדרוג הקווים הראשיים על-פי המתווה המוצע יגביר את נפח המים המוזרמים לשכונות התפר ואת לחץ המים בצנרת, וכפועל יוצא מכך, ישפר את היכולת של המערכת להמשיך להעביר מים לשכונות עבור המחוברים לה כדין, וכן ישפר את נגישותם של כלל התושבים למים.

8. בהודעות קודמות עדכנו המשיבים, כי **במישור ביצוע השדרוג לשם טיוב אספקת המים לשכונה**, הוציא הממונה על התאגידים, עוד ביום 3.6.15, הוראה לתאגיד הגיחון להשלים את התכנון לצורך שדרוג ארבעת הצינורות הראשיים, בהתאם למתווה ולהחלטת בית המשפט. בתשובתו, הפנה תאגיד הגיחון לתכנון קודם שבוצע על ידו, תוך שהוא מפנה את רשות המים לקשיים שקיימים לשיטתו ביישום המתווה על ידו. התכנון נבחן אז על ידי רשות המים ונמצא כמתאים לביצוע.

9. בהמשך לכך, וכפי שכבר הודע לבית המשפט הנכבד, ביום 10.9.15 נשלח מכתב לחברת הגיחון, במסגרתו הונחתה חברת הגיחון לפעול להנחת ארבעת הקווים הראשיים, ובשלב ראשון לפעול בדחיפות להנחת הקו הראשון, בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד. במכתב זה הובהר, כי ניתן יהיה להמשיך לדון בהיבטי המימון, אך אין לעכב בשל כך את קידום הנחת הקו כאמור. לצד זאת, הודיעו המשיבים כי למצב הביטחוני הנוכחי ישנו, באופן טבעי, השלכות - בין היתר - בתחום קידום הנחת תשתיות.

10. בניי לביני, הוגשה על ידי תאגיד הגיחון (ביום 2.4.15) עתירה לבית משפט נכבד זה (בג"ץ 2404/15), העוסקת בסוגיות שונות הקשורות למימון פעולת הגיחון במזרח ירושלים (לרבות הפיתוח הנוסף בשכונות התפר).

11. בהודעה מיום 2.2.16 עדכנו המשיבים כי בין הגיחון למדינה מתנהלים מגעים להסדרת הסוגיות שבמחלוקת ביניהם (ביחס להתמודדות עם נושא אספקת המים לשכונות מושא העתירה דנן), אשר בעקבות התקדמות משמעותית שחלה בהם, נמחקה ביום 13.12.15 העתירה בבג"ץ 2404/15.

12. מגעים אלה נשאו פרי, במובן זה שהוסכם בין המדינה לבין תאגיד הגיחון על מתווה פעולה, שבבסיסו הסכימה המדינה לסייע לתאגיד מבחינה תקציבית בקידום העבודות להחלפת ארבעת הצינורות הראשיים כאמור, וכן על ידי מתן סיוע תקציבי בגין הוצאות אבטחה ומרכיבי ביטחון הייחודיים למתחמים הנדונים.

13. מרשות המים נמסר, כי תאגיד הגיחון דיווח לאחרונה על שהחל להניח שני קווים מתוך ארבעת הקווים הראשיים (אלה שלגביהם ניתנו האישורים הנדרשים), ועל שהוא ממשיך לפעול לקבלת היתרי החפירה והיתרים מהמשטרה להנחת הקווים הנוספים.

בחינת אפשרות לפריסת מספר קווי תשתית נוספים

14. בנוסף, ביום 24.5.16 התקיימה ישיבה אצל יו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ובניה של מחוז ירושלים, בהשתתפות מהנדס עיריית ירושלים ונציגי חברת הגיחון, לשם בחינת האפשרות לקידום מתווה תכנוני, אשר יאפשר פריסה מוגבלת נוספת של מספר קווי תשתית עורקיים נוספים בשכונות האמורות, וזאת מעבר לארבעת הקווים הראשיים שלגביהם פורט לעיל - והכל בכפוף למגבלות שמציב סעיף 157א לחוק התכנון והבניה. זאת, על מנת לשפר את הנגישות למים, על בסיס חלוקה למתחמים בשכונות, ומעבר להחלפת ארבעת הקווים הראשיים שבעניינם דובר עד כה.

15. במסגרת הישיבה, הציגו נציגי חברת הגיחון, בין השאר, מפה, ממנה עלה כי בשתיים מהשכונות קיימת כבר פריסת תשתית חלקית וישנה של קווי מים נוספים השייכת לתאגיד הגיחון. כן נמסר כי בשכונה שלישית (מ.פ. שועפט) יתכן שקיימת מערכת של קווי מים נוספים השייכת לארגון אונר"א.

16. לאחר הישיבה ובעקבות המידע שהוצג בה, סוכם כי על מהנדס העיר וחברת הגיחון לבחון את האפשרות לשדרוג חלק מקווי המים של חברת הגיחון הקיימים בשטח, וזאת בהתייחס לקווים עורקיים ועל בסיס חלוקה למתחמים ולשם שיפור הנגישות למים, ובאופן דומה לבחון את האפשרות לשדרוג חלק מקווי המים ככל שהם קיימים במ.פ. שועפט מול אונר"א.

17. בנוסף, סוכם כי מהנדס העיר וחברת הגיחון יבחנו אפשרות לקידום תכנית מפורטת לתשתיות, אשר תאפשר הוספת מספר קווי מים עורקיים נוספים בשכונה, באזור הדרומי שבו לא קיימת מערכת נוספת של קווי מים, וזאת על בסיס חלוקת השטח למתחמים והתוויית מערכת של מספר קווי מים, בכפוף למגבלות סעיף 157א לחוק התכנון והבניה בדומה לאמור לעיל.

18. עוד הוחלט כי מהנדס העיר ונציגי חברת הגיחון יעדכנו בנוגע לממצאי הבחינה ולאחר מכן תיקבע ישיבה נוספת אצל יו"ר הוועדה המחוזית.

סיכום הישיבה שהתקיימה ביום 24.5.16 מצורף ומסומן מש/1.

19. מובן, כי הממצאים התכנוניים האמורים לעיל יידרשו לעבור בחינה משפטית, בשים לב למגבלות החוק, עובר לקידום בפועל.

מישור הגבייה

20. בהמשך לעדכונים שמסרו המשיבים בנושא זה, המשיבים מתכבדים לעדכן כי התקיימו ישיבות נוספות בנושא, לרבות עם ב"כ העותרים, במסגרתן נדונו ענייני האספקה והחיוב. דיון נוסף נקבע ליום 19.6.16. במסגרת דיון זה צפויים העותרים להציג את המתווה המוצע על ידם לצורך אסדרת נושא הגבייה מן התושבים עבור צריכת המים.

21. במקביל, ובהמשך להודעה הקודמת, נמשכת ברשות המים עבודת המטה על טיוטת הכללים הנוגעת לגבייה נורמטיבית, אשר הינה רלבנטית גם לגבי תאגידי מים נוספים. בהמשך ובשים לב להתפתחויות לעיל, תיבחן השאלה אם וכיצד עשויים כללים מעין אלה לסייע במישור הגבייה במתחמים מושא העתירה.

ישיבות שהתקיימו בנושא במטה לביטחון לאומי

22. כפי שצויין בהודעות הקודמות, נושא העתירה הובא לפתחו של המטה לביטחון לאומי (להלן: "מל"ל") במשרד ראש הממשלה. במסגרת זו התקיימו ביום 28.7.15 וביום 16.9.15 שתי ישיבות בראשותו של סגן ראש המל"ל (לשעבר), ד"ר ערן לרמן. בישיבות אלה השתתפו גורמים רבים, ובהם נציגי משרד ראש הממשלה, משרד המשפטים, משרד האוצר, משרד התשתיות הלאומיות האנרגיה והמים, עיריית ירושלים, וכן נציגי הוועדה המחוזית לתכנון ובניה. זאת, לצד פגישות נוספות שעליהן דווח בעבר.

23. עוד דווח בעבר, כי במסגרת ישיבות אלה, נדונו בפירוט הסוגיות הקשורות בקידום פתרונות אפשריים בנושא אספקת המים בשכונות התפר, הן בטווח קצר והן בטווח הארוך, והן עומדות ברקע ההתקדמות אודותיה פורט לעיל.

24. נזכיר, כי בהמשך לישיבות שהתקיימו במל"ל, קיימה יו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ובניה במחוז ירושלים, פגישת עבודה עם גורמים שונים בעיריית ירושלים, וזאת על מנת לבחון אפשרות להסדרת תכנון בשכונות שמעבר לגדר ההפרדה. במסגרת הדיון, התבקש מהנדס העיר ירושלים לבחון את האפשרות למתווה שיאפשר קידום של תכנית באזור שכונות התפר. יובהר עם זאת, כפי שהובהר בעבר, כי לנוכח היקף הבניה הבלתי חוקית ומאפייניה, המתאפיינת בצפיפות אדירה, לרבות במקומות שראוי ליעד לשטחים ציבוריים ופתוחים, ובמספר קומות

רב, ונוכח המחסור המהותי בשטחים לצרכי ציבור, קיים קושי משמעותי בהסדרה תכנונית במקום.

25. כאמור, נוכח מורכבות הסוגייה מבחינה מדינית, ביטחונית, תכנונית, תקציבית ומשפטית והקושי בגיבוש פתרון קבע שייתן מענה לכלל הקשיים המתעוררים, הוחלט במל"ל לרכז את המאמץ בגיבוש הצעה אשר תאפשר פתרונות מוגבלים, שניתן יהיה לישמם בטווחי זמן קצרים יותר. כעולה מן ההודעה הקודמת, המל"ל השלים עבודת מטה בנושא וגיבש המלצות למדיניות אשר הוצגו בפני הדרג המדיני.

26. כעולה ממכתבה של סגנית ראש המל"ל למדיניות חוץ לפרקליטות המדינה, בכוונת המל"ל להביא את הנושא לדיון אצל הדרג המדיני בזמן הקרוב.

מכתב מאת אורנה מזרחי, סגנית ראש המל"ל למדיניות חוץ, מצורף ומסומן מש/2.

27. מוצע אפוא לאפשר למשיבים לשוב ולעדכן בדבר ההתפתחויות בכלל המישורים שהוזכרו, תוך 90 ימים.

28. האמור בהודעה זו, למעט החלקים הנוגעים לוועדה המחוזית לתכנון ולבניה ירושלים ולמטה לבטחון לאומי, נתמך בתצהיר מטעם רשות המים.

היום, כ"ה באייר תשע"ו

02 ביוני 2016

יונתן ברמן, עו"ד
סגן בכיר בפרקליטות המדינה

שרון רוטשניקר, עו"ד
ממונה על ענייני בג"צים
בפרקליטות המדינה

24 מאי, 2016

משתתפים:

דלית זילבר - יו"ר הוועדה המחוזית ירושלים
 זיו אדר - לשכת התכנון המחוזית
 אתי רוזנבלום - יועצת משפטית ועדה מחוזית ירושלים
 שלמה אשכול - מהנדס העיר ירושלים
 קובי שמולובסקי - ממונה תכנון ופיתוח מים, חברת הגיחון
 דני גומבוש - סמנכ"ל מים, חברת הגיחון

סיכום ישיבה בנושא תשתיות מים בשכונות שמעבר לגדר הפרדה

היועצת המשפטית של הוועדה עדכנה כי הפגישה מתקיימת בהמשך לישיבה שהתקיימה אצל עו"ד ארז קמיניץ, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (אזרחי), לשם בחינת אפשרות לקידום מתווה תכנוני, אשר יאפשר פריסה של מספר קווי תשתית עורקיים נוספים בשכונות שמעבר לגדר. צוין כי בשל העובדה שמרבית הבינוי בשטח הינו בלתי חוקי, ולאור האיסור הקבוע בחוק בנוגע לחיבור של תשתיות מים לבניינים שאינם חוקיים, ההנחיה הינה לבחון אפשרות לקידום תכנון המבוסס על אספקת מים למתחמים, במספר קווים עורקיים נוספים, וזאת לשם שיפור הנגישות למים.

נציגי חברת הגיחון הציגו מפה המציגה את תשתית קווי המים של חברת הגיחון אשר קיימת כיום בשטח. נמסר כי קיימת כיום תשתית חלקית וישנה של קווי מים של הגיחון בשכונת ראס חמים, בשכונת השלום, וכן בחלק משכונת ראס שחאדה. עוד נמסר, כי ב.מ.פ. שועפט, לא קיימת תשתית של חברת הגיחון, אך עם זאת יתכן שקיימת תשתית אחרת, שהוקמה על ידי אונר"א. כן נמסר כי בימים אלה מתחילה חברת הגיחון בביצוע שדרוג של ארבעה קווים ראשיים בתיאום תשתיות מול מהנדס העיר, וזאת לשם שיפור המצב הקיים. עוד צוין כי יש לשקול את המשמעויות הכלכליות של כל פתרון שיוצע.

לאחר הישיבה סוכם:

בעקבות המידע אשר הוצג בישיבה, על מהנדס העיר וחברת הגיחון לבחון את האפשרויות הבאות:

1. בחינת האפשרות לשדרוג חלק מקווי המים של חברת הגיחון, אשר קיימים בשטח, וזאת בהתייחס לקווים עורקיים, על בסיס חלוקה למתחמים ולשם שיפור הנגישות למים.
2. בחינת האפשרות לשדרוג חלק מקווי המים, ככל שהם קיימים ב.מ.פ. שועפט, מול אונר"א, וזאת בהתייחס לקווים עורקיים, על בסיס חלוקה למתחמים ולשם שיפור הנגישות למים.
3. בחינת האפשרות לקידום תכנית מפורטת לתשתיות, באזור הדרומי בו לא קיימת מערכת של קווי מים, וזאת על בסיס חלוקת השטח למתחמים והתוויית מערכת של מספר קווי מים עורקיים, בדומה לאמור לעיל.

מהנדס העיר ונציגי חברת הגיחון יעדכנו בנוגע לממצאי הבחינה, ולאחר מכן תיקבע ישיבה נוספת אצל יו"ר הוועדה המחוזית.

העתק:
נוכחים

2/EN

30 מאי 2016
כ"ב באייר, התשע"ו
סימוכין: 02010816

משרד ראש הממשלה
המטה לביטחון לאומי

לכבוד,
עו"ד שרון רוטשנקר
מחלקת בג"צים
פרקליטות המדינה

הנדון: בג"צ סנדוקה ואח' נ' הרשות הממשלתית למיס וביוב ואח' - עדכון

1. בהמשך לשיחתנו, אנו מבקשים לעדכן אתכם כי המל"ל מתכוון להביא את הנושא לדיון אצל הדרג המדיני בזמן הקרוב.
2. לידיעתכם.

בברכה,

אורנה מזרחי

סגנית ראש המל"ל למדיניות חוץ